

ELY-keskuksen esitys sopimuksen (pakolaisten kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä) uusimisesta ja sen toimeenpanosta vuonna 2025

Kaupunginhallitus 25.11.2024 § 295
536/04.03.01/2024

Valmistelija

Kehittämiskoordinaattori Laaksonen Paavo, hallintopäällikkö Rinta-Jouppi Juha, maahanmuuttokoordinaattori Maarit Tiittanen, työllisyyspäällikkö Kaisa Kantola

Varsinais-Suomen ELY-keskus esittää sopimuksen uusimista niin, että sopimuksen (liite 1) sisältö vastaa 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain sisältöä. Loimaalle vuosittain sijoitettavien pakolaisten määrä pysyy edelleen noin kymmenessä pakolaisessa.

Mikäli kunta haluaa muutoksia vuosittain sijoitettavien pakolaisten määrään, niin pyydämme ottamaan yhteyttä ELY-keskukseen 29.11.2024 mennessä. Liitteenä yhteenvedot Varsinais-Suomen kunnissa asuvista pakolaisista vuoden 2022 lopussa ja syyskuussa 2024 (liite 2), ELY:n esitys Loimaalle sijoitettavista pakolaisista vuonna 2025 (liite 3), ELY:n esitys vuonna 2025 Varsinais-Suomen kuntiin sijoitettavista pakolaisista (liite 4) ja vastaanottokeskusten kirjoilla olevat ukrainalaiset syyskuussa 2024 (liite 4b).

Hallittu pakolaisten kuntiin ohjaaminen ja kotoutumisen edistäminen edellyttävät tiivistä yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueen, valtion viranomaisten, vastaanottokeskusten, työnantajien, yhdistysten ja oppilaitosten kesken. ELY-keskuksen pakolaisten kuntiin ohjaamisen alueellisen strategian tavoitteena on pakolaisten vastaanoton vastuun jakaminen koko maakuntaan.

Tilapäistä suojelua saavien pakolaisten kuntiin siirtyminen

Sopimuksessa ei sovita kuntakohtaisia määriä tilapäistä suojelua saavien kuntapaikoista. Pakolaisten kuntiin ohjaamisen alueellisen strategian tavoitteena on ukrainalaisperheiden jääminen nykyisiin asuinkuntiin myös kotikunnan saamisen jälkeen. Tavoitteena on jakaa palvelutarvetta tasaisemmin kuntien kesken mm. asumisen ja lasten koulunkäynnin varmistamiseksi.

EU:n neuvoston linjauksen mukaan tilapäistä suojelua jatketaan edelleen neljännenä vuodella ajalle 5.3.2025 – 4.3.2026.

Pakolaisista maksettavat valtion korvaukset

Laki kotoutumisen edistämisestä muuttuu 1.1.2025 alkaen. Laskennallisia korvauksia maksetaan jatkossa vain kaksi vuotta (kiintiöpakolaisista kolmen vuotta). Muutos koskee vuonna 2025 ja sen jälkeen kuntaan muuttavia pakolaisia. Lisäksi pääministeri Petteri Orpon hallitus teki budjettiriihessä päätöksen 58 miljoonan euron säästön kohdentamisesta laskennallisiin korvauksiin. Samalla vähennetään myös kuntien tehtäviä. Hallituksen esitys Kotolain muutoksesta on lausuntokierroksella 24.10.2024 asti. Lisäksi osana TE-palveluiden uudistusta laskennallisiin korvauksiin lisätään pakolaisten osalta kotoutumiskoulutukseen ja tulkkaukseen kohdennettuja korvauksia.

Laskennallisten korvausten leikkaus toteutetaan niin, ettei se heikennä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Laskennallisen korvauksen leikkausta lievennetään vuonna 2026 erityisesti alle 7-vuotiaiden osalta. Laskennallinen korvaus on tarkoitettu pakolaisille järjestettävien kotoutumispalveluiden järjestämiseen ja korvauksen suuruus määräytyy valtioneuvoston asetuksen perusteella. Asetus on myös lausuntokierroksella 24.10.2024 asti. Lisäksi kunta saa valtionosuutena osana TE-uudistusta rahoitusta muiden maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen ja muihin työllisyyttä edistäviin palveluihin.

Kuntien valmistautuessa vuonna 2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisten tehtävien järjestämiseen on tärkeitä ennakoita kuntaan sijoittuvien pakolaisten määrä. Sopimukseen perustuvat ELY-keskuksen kuntasijoitukset lisäävät pakolaisten vastaanoton hallittavuutta ja tarvittavien palveluiden ja resurssien ennakointia.

Vuoden 2025 talousarvion valmistelun pohjana on tärkeitä olla mahdollisimman realistinen arvio kuntaan sijoitettavien ja sijoittuvien pakolaisten määrästä. ELY-keskus tukee kuntaa kotoutumisohjelman valmistelussa ja tekee arvion kuntaan sijoittuvien pakolaisten määrästä, jotta työllisyysalue voi arvioida kotoutumiskoulutuksen ja muiden palveluiden hankintaa ja rahoitusta sekä kunta maksettavien korvausten kokonaismäärää pakolaisten osalta. Vuonna 2025 korvausten piirissä on huomattava määrä tilapäistä suojelua saavia ukrainalaisia.

Kotoutumislain mukaisten korvausten maksatuksen edellytyksenä on 1.1.2025 alkaen kotoutumisohjelma, sitä kuvaava asiakirja ja sopimus ELY-keskuksen kanssa

Lisäksi kotoutumislain mukaisten korvausten maksatuksen edellytyksenä tulee olla ELY-keskuksen kanssa tehty pakolaisten kuntaan ohjaamista ja kotoutumisen edistämistä koskeva sopimus (liite 1).

Loimaan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kotoutumisohjelman vuosille 2023-2025 kokouksessaan 12.6.2023.

KEHA-keskus tarkistaa tammikuussa 2025 korvausten maksatusta varten, että täyttävät edellä mainitut korvausten edellytykset. Maksatuksen sujuvuuden varmistamiseksi kotoutumisohjelmaa kuvaavien asiakirjojen tulee olla KEHA-keskuksen käytössä jo joulukuussa 2024.

Kunnan tulee toimittaa kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja Varsinais-Suomen ELY-keskukseen viimeistään 5.12.2024.

Kotoutumislaki ei edellytä, että kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja hyväksytään valtuustossa. Myöskään pakolaisten vastaanottosopimusta ei tarvitse käsitellä valtuustossa lakiviittausten muutosten vuoksi. Jos kunta haluaa tehdä sopimukseen vastaanotettavien pakolaisten määrään liittyviä muutoksia, niin sopimus on hyväksyttävä valtuusto- tai hallituskäsittelyssä.

Tukea ja tietoa muutosten valmisteluun

ELY-keskus neuvoo ja tukee kuntia kotoutumisohjelmaan sisältyvien palveluiden määrittelemisessä sekä kuvaavan asiakirjan laatimisessa. ELY-keskus pyytää kunnilta erikseen tietoja valmistelutilanteesta loppuvuoden aikana. KEHA-keskus tuottaa kotoutumisohjelman mallipohjan syksyn aikana ja se julkaistaan kotoutuminen.fi - sivustolla. Sieltä löytyy myös työ- ja elinkeinoministeriön kokoama materiaali, mm. tarkistuslista, joka antaa käytännön vinkkejä kotoutumisohjelman ja sitä kuvaavan asiakirjan laatimisesta.

Lisätietoja antaa: maahanmuuttopäällikkö Kalle Myllymäki,
kalle.myllymaki@ely-keskus.fi, puh. 050-395 2550.

Pykälän liitteenä ELY-keskuksen esitys pakolaisten kuntaan osoittamisen ja kotoutumisen sopimuksesta, joka on samassa linjassa edellisen sopimuksen kanssa. Pykälän liitteenä myös KEHA-keskuksen edellyttämä kotoutumisohjelmaa kuvaava asiakirja.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja Rantala Jari
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus hyväksyy pakolaisten kuntaan osoittamisen ja kotoutumisen edistämisen uusitun sopimuksen ja kotoutumisohjelmaa kuvaavan asiakirjan liitteiden mukaisesti ja valtuuttaa kehittämisjohtajan allekirjoittamaan ne ja tekemään niihin tarvittaessa teknislouhteisia tarkennuksia
Päätös	Hyväksyttiin.